

Ολίγον ενοχικά, άφησα στη μέση το τελευταίο πόνημα του Christopher Hitchens (Hitch 22), που ευχάριστα με ταλαιπωρεί πολλά βράδια των τελευταίων εβδομάδων και σε λιγότερο από 24 ώρες ολοκλήρωσα την αυτοβιογραφία του Νίκου Αλέφαντου.

Γεννημένος στις τρεις Ιανουαρίου του '39 (τριάντα ακριβώς χρόνια πριν τον Michael Schumacher), στο κέντρο των Αθηνών, αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή πάνω και γύρω από το ποδόσφαιρο. Στις 287 σελίδες του βιβλίου ξεδιπλώνονται οι γνωστές και άγνωστες πτυχές αυτής της πορείας και ο αφηγούμενος δεν κάνει καμιά ιδιαίτερη προσπάθεια να εξωραΐσει, να στρογγυλέψει τα γεγονότα.

Δυο λόγια κατ' αρχήν για το πως αντιλαμβάνεται την “μπάλα”. Ο Αλέφαντος δεν ήταν σπόρτμαν, ή τουλάχιστον δεν ήταν πρώτα σπόρτμαν. Δεν διάλεξε το ποδόσφαιρο για να περάσει καλά, για να διασκεδάσει. Ήρθε στο σύμπαν της μπάλας για να επικρατήσει. Ήρθε αποφασισμένος, προφανώς διότι αντιλαμβανόταν ότι δεν είχε άλλες επιλογές. Παιδί φτωχής οικογένειας, *«φτώχεια και των γωνιών»* όπως επισημαίνει (σ.14).

Έπρεπε λοιπόν να επιβιώσει, κι' αφού με τα «γράμματα», όπως ομολογεί και ο ίδιος δεν είχε στενές σχέσεις, έπρεπε να το κάνει μέσω του αθλήματος. Σε αυτή τη διαδικασία υπάρχει ένας στόχος και και ένας τρόπος. Ο στόχος είναι η νίκη και ο τρόπος είναι η σύγκρουση. Μαρτυρίες πολλές:

“Έπρεπε να το πάω στα άκρα δεν έπαιρνε διαφορετικά. Πάνω στις βαριές κουβέντες που ανταλλάξαμε κάνω έτσι και του δίνω ένα χαστούκι” (σ.78).

“Ήμουνα σκύλος, εγωιστής” (σ. 93).

“Το βράδυ τσατισμένος που αρνήθηκε να χτυπήσει το πέναλτι, πήρα μια μεγάλη πέτρα και του χάλασα το αμάξι! Το μάθανε έγινε της πουτάνας” (σ.93).

“Τους έχω στην μπούκα και γυρίζω σε όλη την εξέδρα και τους φωνάζω: άντε να γαμηθείτε, δεν έχετε ομάδα ρε, γαμώ την ομάδα σας” (σ.99).

Για την περιπέτειά του στη φυλακή:

“Μου λέει ένα ρεμάλι μια μέρα: “Κοίταξε να δεις θα σφουγγαρίσεις”. Του λέω “σοβαρά; σε πέντε μέρες βγαίνω.” “Αυτό που σου λέω ρε” μου φωνάζει και πάει να μου ρίξει ένα χαστούκι. Τον βουτάω από την μέση, τον πετάω κάτω και του λέω: “θες να σε σακατέψω ρε πούστη; Άντε γαμήσου ρε μπινέ εσύ και το σφουγγάρισμά σου” (σ.101).

Για τις σχέσεις με τους παίκτες του:

“το βγάζεις το σκουλαρίκι ή φεύγεις” του λέω ορθά κοφτά (σ. 144)

“Μπαίνω μέσα αποφασισμένος και του φωνάζω: “Αλέφαντος μιλάει, γράφτε στα πρακτικά, ο Κωφίδης δεν φεύγει! Αλέφαντος Νικόλαος”. (σ. 149)

Για κάποιες δηλώσεις του Κωστή Στεφανόπουλου, προέδρου της Δημοκρατίας τότε, σχετικά με την πορεία της Παναχαϊκής όταν την κοουτσάριζε ο “Αλέ”.

“Να μην ασχολείται με την μπάλα, όπως δεν ασχολούμαι εγώ με την πολιτική. Ούτε βουλευτής στο χωρίο του δεν έβγαινε! Ούτε την ψήφο του δεν έβρισκε και το ΠΑ.ΣΟ.Κ. τον έκανε πρόεδρο της Δημοκρατίας.” (σ.201).

Για τις σχέσεις του με παράγοντες:

“ήρθε να μου δώσει συγχαρητήρια ο Πανόπουλος και του είπα: “Φύγε από εδώ που θες και χειραψίες, με έδιωξες και πήγες να με ξεφτιλίσεις. Είμαι προπονητάρα και πάρε έξι γκολ να ‘χεις” (σ.224).

Πέρα από τις πράξεις του το έχει δηλώσει ευθέως, δικαιώνοντας και τον Oscar Wilde, λέγοντας πως

“το ποδόσφαιρο είναι πόλεμος δεν είναι καλλιστεία”

Ο Νίκος Αλέφαντος προφανώς δεν είχε πολλές παρτίδες με την διπλωματία. Χαρακτηριστικές αποδείξεις αποτελούν οι απροσχημάτιστοι χαρακτηρισμοί του για αρκετούς που συνάντησε στο χώρο του ποδοσφαίρου, όπως για τον Γιώργο Λούβαρη που του απέδωσε το περίφημο *“Πιράνχας”* ή για τον Ντούσαν Μπάγιεβιτς: *“ο άνθρωπος στον πάγκο κοιμάται”*, για τους Νικολακόπουλο, Πανούτσο, Καρπετόπουλο: *“Δελφινάριο”*, για τον Φερέρ *“γελάει η οικουμένη”*, για τον Μουνιόθ *“είναι για καμιά κωλοτούμπα”*, για τον Αναστασιάδη: *“ανεύθυνος, γελάει ο κόσμος”*, αλλά και για κάποιους από τους παίκτες του: *“δουλεύω με ντακότες, γκαζοζέν και στακτοδοχεία με ποδαράκια”*.

Ένα μεγάλο τμήμα του βιβλίου αναλύεται σε τεχνικές αναλύσεις και για το πως γύμναζε, κοουτσάριζε, έφτιαχνε τις ομάδες που εργάστηκε. Δεν είμαι σε θέση, λόγω ελλιπών γνώσεων, να εκτιμήσω το προπονητικό του έργο, απομένουν τα αποτελέσματα για τα οποία ο ίδιος είναι περήφανος. Μεγαλύτερο πλήγμα στη προπονητική του ζωή, αποτελεί η απώλεια του τίτλου με τον Ολυμπιακό το 2004 από το αποτέλεσμα (2-2) με τον Παναθηναϊκό στη “Λεωφόρο”. Μια ισοπαλία, κατά την κρίση του, κατασκεύασμα του διαιτητή Δούρου. Οι φίλαθλοι θα θυμούνται ότι αργότερα, αναλύθηκε σε λυγμούς κατά τη διάρκεια τηλεοπτικής εκπομπής όπου εξιστορούσε τα γεγονότα.

Μπορώ να θυμηθώ κάποιο πλάνο, από αγώνα στη Ριζούπολη πριν το ντέρμπυ της «Λεωφόρου», όπου έχει τελειώσει το ματσάκι, το έχει πάρει και κατευθύνεται στα αποδυτήρια. Ο σκληρός πυρήνας τον οπαδών, τον αποθεώνει όχι τόσο για την νίκη, όσο διότι πιθανότατα τον αναγνωρίζουν σαν έναν από αυτούς και κραυγάζουν εν χορώ: *«Νικόλα - Νικόλα γάμησέ τα όλα»*.

Ο κόουτς σηκώνει το κεφάλι, τους βλέπει και την επόμενη στιγμή ενώ χειρονομεί με ένταση, διαβάζω στα χείλια του:

«Εγώ θα τους γαμήσω και στη Λεωφόρο».

Αυτό ήταν το μεγάλο του όνειρο, η μεγάλη του στιγμή. Δεν τον ενδιέφερε τίποτα άλλο. Να τον φωνάξει ο πρόεδρος την ώρα που η ομάδα παραπαίει, να θέλει εξι αγωνιστικές να λήξει, να είναι πίσω στη βαθμολογία, να πάει στη φωλιά του αντίπαλου, να σταθεί στη ζούγκλα του εκτός έδρας χωρίς το λαό του και να τους πάρει τσαμπουκαλίδικα το διπλό. Το είχε και βρισκόταν ελάχιστα λεπτά πριν την εκπλήρωση, αλλά το επεισόδιο μεταξύ

Κυριάκου και «Ζιό» δεν το είδε, ή έκανε ότι δεν το είδε ο διαιτητής. Το παιχνίδι γύρισε και η μεγάλη στιγμή δεν ήρθε ποτέ. Ο ίδιος καταθέτει ότι δεν ήθελε τίποτα άλλο. Ούτε Εθνική, ούτε άλλες διακρίσεις. Τίτλο με τον Ολυμπιακό ήθελε και μπορεί άλλοι προπονητές να έχουν αρκετούς τέτοιους, στον κυρ Νίκο όμως έφτανε ο ένας. Εκείνος ο ένας.

Ο αφηγούμενος δεν έχει πρόβλημα να αποκαλύψει, φόρα παρτίδα, τις δεισιδαιμονικές διαστάσεις του βίου του. Οι επισκέψεις του στις καφετζούδες έχουν το χώρο τους, αλλά και την αξία τους, το αυτό και η ονειροκριτική. Επιβραβεύει και σέβεται βαθιά την έννοια της οικογένειας, αποθεώνει το ρόλο της γυναίκας του (το Ρουλιώ). Τέλος απολαμβάνει την λαϊκή αποδοχή και δεν διστάζει να τοποθετηθεί απέναντι από τον οποιοδήποτε:

“..και λέω μέσα μου Ρε θεέ, άντερα δεν έχεις; Εμένα βρήκες να καταστρέψεις;”

Ο άνθρωπος αλλά και ο κόουτς Αλέφαντος ανήκει σε μια κατηγορία προσωπικοτήτων που σιγά – σιγά εξαφανίζεται. Γεννημένος στον μεσοπόλεμο, μεγαλωμένος μέσα στη δυσκολία και την ανέχεια, αρνήθηκε σε πολλά να αλλάξει, παρέμεινε πιστός σε κάποια πράγματα που παρέλαβε, ακολούθησε πιστά τους κώδικες ηθικής του και έχει κατοχυρωθεί στη συνείδηση του κόσμου ως ένας γνήσια λαϊκός, ευθύς άνθρωπος, γεγονός που αποτυπώνεται και στις σελίδες της αφήγησής του. Εκεί, όπου καποιοι είναι "φοβεροί", "τρομεροί", "αείμνηστοι", "μεγάλοι", "παικταράδες", "ψυχάρες", "ήρωες" κλπ.

Έτσι πρέπει να διαβασθεί και το βιβλίο. Σαν ένα γνήσιο λαϊκό ανάγνωσμα, που αφηγείται εποχές, γεγονότα, συμπεριφορές μέσα από το πιο λαϊκό σπορ. Την μπάλα. Μην κοιτάτε τώρα που την έχουν τυλίξει με τα πορφυρά αμπαλάζ του Champion League, τα ηγεμονικά σύμβολα, τα παράλογα τηλεοπτικά δικαιώματα, τις σουίτες των επισήμων, τους γραβατοφορεμένους κομισάριους και την προωθούν σαν μια πελώρια παγκόσμια βιομηχανία. Μπάλα είναι ακόμα, δηλαδή πόλεμος δίχως όπλα. Όποιος έχει κλωτσήσει σε μικρές κατηγορίες το γνωρίζει.

Για αυτό: «*γειά σου ρε Αλέφαντε που είσαι και παλικάρι*» όπως τραγούδησαν και "τα παιδιά από την Πάτρα".

